

Håndgreb i samarbejdets svære kunst

– når lærere og socialrådgivere samarbejder om udsatte børn

Danmarks Lærerforening og Dansk Socialrådgiverforening er gået sammen om projekt Hånd om Alle Børn. Projektet skal styrke samarbejdet om udsatte børn.

Denne pjece præsenterer sammen med hjemmesiden www.alleboern.dk vigtige temaer, der blev trukket frem i de fem kommuner, hvor Hånd om Alle Børns projektkaravane har gjort holdt.

Alle mand for Stine!

Sådan kan man samarbejde om at støtte udsatte børn og unge.

Af: Lotte Hansen, socialrådgiver i Ungdomsrådgivningen i Fredericia Kommune
Erik Hansen, lærer på Købmagergades skole i Fredericia
og Henrik Egelund Nielsen, socialpolitisk koordinator, Dansk Socialrådgiverforening

I foråret 2006 kom Stine på 15 år til en af Fredericias folkeskoler. Hun havde et broget skoleforløb bag sig, senest en efterskole, hvor hun kun var i tre måneder. Da hun kom, vidste kommunen, at hun var inde i et misbrug, og at hun havde været i medicinsk be-

handling i ungdomspsykiatrien. Behandlingen var dog indstillet, fordi hun ikke ville aflevere urinprøver, så man kunne se, at hun ikke tog stoffer ved siden af. Hun brugte uden tvivl stoffer som selvmedicinering.

Stine havde ikke kontakt til sin far på grund af vold, men moren gjorde sit bedste for at hjælpe hende. Moren var meget bekymret, og hun ville gerne samarbejde med skolen og Ungdomsrådgivningen. Ikke mindst fordi man kunne frygte, at problemerne ville vokse, når Stine kom i en normal folkeskole.

Det var indlysende, at det var en stor mundfuld for skolen, og at Stine måske burde være på en behandlingsinstitution. Men hun ønskede ikke hjælp. Hun ville ikke indrømme sit misbrug, og hun kunne ikke se,

at der var noget problem. I perioder var hun uden for rækkevidde, fordi hun havde det sjovt – der var gang i den, og hun nød at være påvirket.

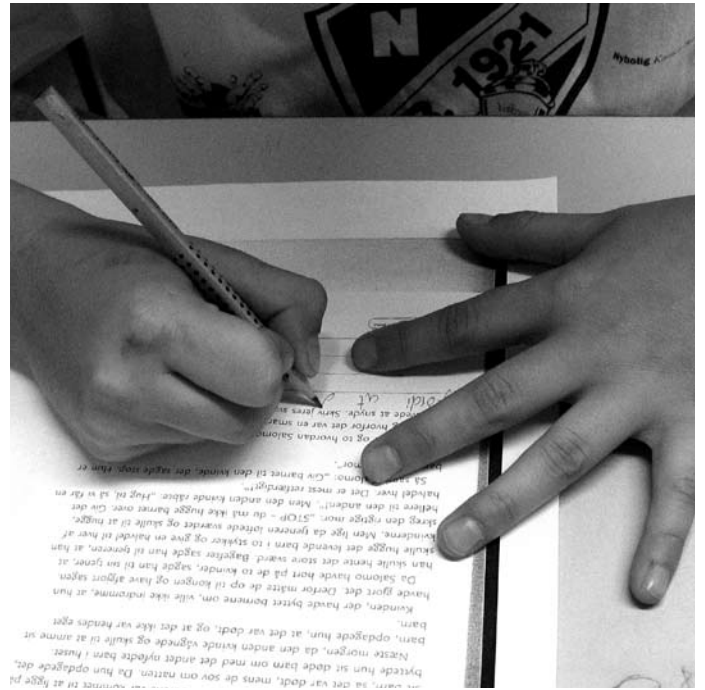
Mange om at hjælpe

Da Stine startede på skolen, blev der holdt to møder for alle, der skulle støtte hende: moren, socialrådgiveren fra Ungdomsrådgivningen, klasselæreren, PPR-konsulenten og skoleinspektøren. Stine var inviteret med, men ville ikke deltage. Klasselæreren og socialrådgiveren talte dog med hende i hverdagen. På mødet blev der skabt fælles fodslag blandt alle involverede, der blev udpeget en koordinator, og rollefordelingen blev aftalt. Moren gav også samtykke til, at socialrådgiveren kunne videregive oplysninger til skolen.

En sag som Stines kan godt ende galt. Skolen kan komme til kort efter at have knoklet for at hjælpe. Så underretter den socialforvaltningen – i praksis for at bede den om at tage over. Det kan blive starten på et dårligt forløb, hvor skolen ikke ved, hvad sagsbehandleren gør, og hvor sagsbehandleren kan ærgre sig over at være inddraget for sent. Moren kan blive fortvivlet, hvis hun kan se, at hjælpen ikke er god nok.

→ → → → → → → → → → → →

Sådan er det ikke gået Stine, fordi skolen og Ungdomsrådgivningen har arbejdet tæt sammen. Dermed adskiller sagen sig fra mange andre sager, hvor de kommunale systemer ikke arbejder godt nok sammen, så udsatte børn og deres forældre får for dårlig hjælp. Stine skulle f.eks. have forskellige pædagogiske tiltag, psykologisk undersøgelse og hjælp, sagsbehandling og rådgivning samt ungdomspsykiatrisk behandling. Og alle led skulle fungere godt og velkoordineret, ellers ville hjælpen ikke lykkes.

Forældrene skal være med

Fredericia Kommune har arbejdet målbevidst på at skabe samarbejde mellem skoler, daginstitutioner og socialforvaltning, så lærerne og pædagogerne ukompliceret kan trække på socialrådgiverne og andre specialister i 'andet led'. Det var det, vi byggede på i Stines sag.

Og selvom man i lang tid ikke kunne give Stine en optimal indsats, fordi hun ikke selv ville, så gav samarbejdet moren sikkerhed for, at alle arbejdede for at løse problemerne. Og hun fik støtte, når hun var bekymret, eksempelvis stod socialrådgiveren til rådighed, også i weekenden, når hun havde brug for at tale om Stine.

Inddragelse af forældrene sikrer, at alle kan tale sammen: Forældrenes samtykke er en forudsætning for, at socialrådgiveren må informere læreren om den viden, hun får. Tavshedspligten er vidtgående, og den kan medføre, at læreren ikke kan få noget at vide af socialrådgiveren. Det bliver lærerne med rette frustrerede over, fordi de skal bruge den viden i deres eget arbejde. Men tavshedspligten kan ophæves, så alle relevante oplysninger kan gives videre, hvis bare forældrene siger ja. Og det gør de stort set altid, når de fra start kan se, at de kan have tillid til os, og at udveksling af oplysninger er en fordel for barnet og ikke en måde at gå bag ryggen på dem.

Det er indlysende, at børnene og de unge også skal inddrages. Man kan hverken vide, hvad der foregår, eller finde holdbare løsninger, hvis de ikke er med. Hvordan og hvor meget afhænger af alderen, og det er vores erfaring, at børn og unge ikke altid vil deltage i de store møder. Stine ville ikke, men hun ville godt tale på tomandshånd. Generelt betyder *relationen* til en eller flere voksne, som børnene stoler på, meget for dem, når de skal tale om sig selv. I dette tilfælde tog PPR-konsulenten hjem til Stine, når hun ikke kom i skole – og det skete desværre ikke så sjældent.

Samarbejde eller stress

Et bedre samarbejde er også en stor gevinst for lærere, socialrådgivere osv. Når det går dårligt i disse sager, så er det en belastning for os. Det er frustrerende, og man kan føle, at man sidder alene med Sorteper uden at vide, hvad de andre gør – eller om de overhovedet gør noget. Derfor er det en stor lettelse, når vi lærer hinanden at kende og ved, hvad vi hver især laver.

Disse børn stiller store krav, og det slider på én, hvis vi ikke får løst problemerne. Men når vi har fået et samarbejde op at stå, så bliver det lettere at kontakte hinanden. Vi sparer tid og kræfter – og slipper for at bruge energi på at være i vildrede og på at pege fingre af de andre, hvis samarbejdet knirker. Det bliver også mere naturligt at stille krav til hinanden. Derfor kan samarbejde reducere frustration og stress i hverdagen.

Og Stine ...?

Gik det så Stine godt? Efter omstændighederne: Ja. Målt med standardmål var resultatet ikke prangende. Hun fik ikke umiddelbart Folkeskolens afgangsprøve, og det blev klart, at hun ikke kunne blive i folkeskolen, men måtte videre til et behandlingstilbud.

Men kigger man nærmere, så er svaret meget mere nuanceret. Hun gik ikke ned med flaget. Vi byggede et stærkt sikkerhedsnet under hende i den periode, hvor hun var mest rundt på gulvet, og misbruget fik ikke lov at tage hende. Hun blev i skolen til afslutningen af 9. klasse, og det var afgjort en præstation for hende! Og hun er ikke færdig med at gå i skole. At hun ikke fik sin afgangsprøve skyldes primært, at hun var på vej i behandling for sit misbrug og sine psykiske problemer. Og det er hun i gang med nu.

Hun fik også tillid til de professionelle omkring sig, og hun anerkendte, at de havde været ærlige, og at de gjorde, hvad de kunne for hende. Hun undgik også, at forholdet til moren blev slidt ned af problemer og konflikter. Tilliden til de voksne var med til at få hende til at erkende, at hun har et behandlingsbehov.

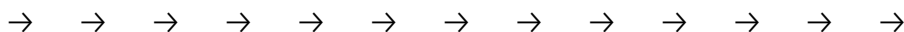
'Stine' er et opdigtet navn, og hendes sag er anonymiseret.

Skolen betød vildt meget

I bogen "TABUKA – tidligere anbragtes bud på kvaliteten i anbringelsen af børn og unge" fortæller 39 unge blandt andet om deres oplevelser i skolen.

"Det er vigtigt, at man har en god skolegang. Hvis man føler sig tryk, så blomstrer man. Og hvis man ikke har det specielt godt i skolen, så er det en ond cirkel."

Det er en af de opsummeringer, som tidligere anbragtes giver af deres oplevelse af skolen.

Der er nogle fælles træk ved de gode forløb i skolen. Ofte var lærerne særligt opmærksomme og omsorgsfulde, og de var stabile i længere tid, så der opstod en tilknytning. Nogle nævner, at de blev "taget ind" af lærere, der havde et "kæmpestort hjerte" og var nogle "dejlige mennesker".

Omvendt har andre oplevet, at lærerne ikke så deres problemer. En pige fortæller således: "Da jeg var lille, kunne jeg

godt se, at lærerne var bange for at snakke med mig. Mange lærere – de er bange for at nærme sig det dér, de blokerer nærmest. Men de skal lægge den frygt på hylden, for det gør det meget, meget værre for børnene. Det var også, fordi de lærere var skide søde, og jeg vidste, at hvis jeg sagde noget til dem, ville jeg føle, at jeg var belastende. Og det gad jeg ikke være".

Læs mere om tidligere anbragtes oplevelser i skolen:

<http://alleboern.dk/materialer.html?id=5409>

Læs også om de erfaringer, forældre til udsatte børn har haft:

<http://alleboern.dk/materialer.html?id=5969>

Samarbejde i karavanekommunerne

Hånd om Alle Børns projektkaravane har besøgt fem kommuner for at indsamle gode eksempler på samarbejde mellem skole og socialforvaltning.

FAXE KOMMUNE

FAXE: Sproget tegner virkeligheden

Er det en vanskelig elev eller en elev med vanskeligheder? Er det et problembarn eller et barn i problemer?

Hvordan vi og især professionelle omtaler børns vanskeligheder betyder meget for, hvordan problemerne opfattes, hvor alvorlige de er, og hvilke løsninger der bør sættes i værk.

Faxe Kommune har sat fokus på det sprog, der bruges til at beskrive udsatte børn i folkeskolen. Jo bedre sprog, des bedre samarbejde mellem faggrupper, forældre og børn.

Under mottoet ”vi arbejder med mennesker – ikke med sager” bruges anerkendende kommunikation som metode og værdigrundlag i de otte distriktsteam, kommunen er opdelt i. Teamene mødes hver 14. dag og har som faste deltagere en skoleleder, en sundhedsplejerske, en psykolog og en sagsbehandler. Formålet er at støtte de medarbejdere, der er i direkte kontakt med børn og forældre.

Yderligere oplysninger: www.alleboern.dk/kommunerne.html?id=5372

FREDERICIA: Fra skakspil til red alert

Hjælpesystemet til børn og unge i Fredericia Kommune er opbygget således:

- Første led er de cirka 1600 lærere og pædagoger, som møder børnene i dagtilbud, skoler, klubber og sundhedspleje. De er de første – ud over forældrene - til at se, hvis børn og unge er i vanskeligheder. De har også forpligtelsen til at handle.
- Andet led består af alle de specialister, som rådgiver medarbejderne i første led, tager sig af myndighedsopgaver og udvikler specialtilbud. Det er 22 sundhedsplejersker, 15 socialrådgivere og 11 psykologer.
- Mellem første og andet led er der udviklet en ny gruppe - 'Det 1,5 led' - på mellem 60 og 90 AKT-medarbejdere (Adfærd, Kontakt, Trivsel). Det er lærere og pædagoger fra første led, som har fået ekstra uddannelse og kompetence. De rådgiver kolleger og påtager sig specielle opgaver som for eksempel kontakt med vanskeligt stillede familier eller børn som en del af deres almindelige job.

"Fra skakspil til red alert" kalder kommunen den ny tænkning om samarbejdet. Eller fra regelstyring/brætspil, hvor hver spiller har ét træk ad gangen og derefter afventer de andres træk, til en "real time strategy", hvor alle er aktive sammen, og hvor spillepladen skabes, mens der spilles. Det stiller store krav til kommunikation, således at alle har de sidste nye oplysninger og kan handle koordineret og dog uafhængigt.

Yderligere oplysninger: www.alleboern.dk/kommunerne.html?id=5370

Herlev Kommune

HERLEV: Tværfaglige sundhedsteam og socialrådgivere på alle skoler

Herlev Kommune har 10 års erfaring med tæt samarbejde om bekymringsbørn. Hvis en lærer eller pædagog er bekymret over et barn eller en ung, kan sagen forelægges skolens tværfaglige sundhedsteam. Det kan ske med navns nævnelse eller i særlige tilfælde anonymt. På skoleområdet består teamet af en skoleleder, lederen af skolens støttecenter, SFO-leder, en klubleder, en psykolog, en socialrådgiver, en sundhedsplejerske og en skoletandlæge. Forældre kan også deltage på møderne.

Teamets formål er en tidlig opsporing af problemer, inddragelse af forældrene og mulighed for at igangsætte en tværfaglig, koordineret indsats. Lærere eller pædagoger har forud for drøftelsen i teamet haft en dialog med forældrene om, hvilke bekymringer der er omkring barnets udvikling.

Socialrådgivere fra Børne og Kulturforvaltningen har en ugentlig arbejdsdag på skolerne. Derved bliver socialrådgiveren en del af skolens dagligdag både for børn og lærere. Det er med til at gøre kontakten lettere, blandt andet kan møder holdes på skolen.

Yderligere oplysninger: www.alleboern.dk/kommunerne.html?id=5371

REBILD: Sammenhængende børnepolitik

Rebild Kommune vil gøre den sammenhængende børnepolitik til en integreret og aktiv del af de professionelle bevidsthed og den naturlige baggrund for handling. Fem målgrupper er udgangspunktet: Børn og unge i trivsel, risikobørn, sårbare børn, truede børn og børn med svære problemer.

Indsatsen er lagt tilrette i syv tværfaglige distriktsgrupper, som mødes en gang om måneden. Grupperne har fast deltagelse af en koordinerende skoleleder, en koordinerende dagtilbudsleder, en dagplejepædagog, en psykolog, en sagsbehandler og en sundhedsplejerske. Gruppen indkalder relevante personer efter behov og skal indberette tendenser i lokalmiljøet til det koordinerende børneteam.

Yderligere oplysninger: www.alleboern.dk/kommunerne.html?id=5368

ÅRHUS: Netværksmøde med forældrene

”Den, der er bekymret for et barn eller en ung, har pligt til at handle på det”. Det princip har Århus indført for alle, der arbejder med børn og unge. Drejer det sig om vold eller overgreb, gælder dog en særlig procedure. I alle andre situationer er første handlemulighed for en lærer eller pædagog at indkalde til et netværksmøde med forældrene med følgende formål:

- At fortælle forældrene og øvrige samarbejdspartnere om bekymringen.
- At høre forældrenes oplevelser af deres barn.
- At finde en måde at arbejde med bekymringen på, så alle kan bidrage til at støtte barnet.

Der aftales et nyt møde, hvor det undersøges, om det har haft en positiv virkning.

Specialsystemet - her repræsenteret ved socialrådgiveren - deltager ikke i dette netværksmøde. Hvis netværksmødet ikke afhjælper problemerne, inddrages det sociale hjælpesystem. Proceduren gentages med sagsbehandleren ud fra de samme principper og den samme etik som på det første niveau.

Metode og etik i netværksmødet er beskrevet i bogen ”Når små skridt tæller”. Den kan downloades fra www.alleboern.dk/files/r/h/u/rhusHindbog_Netvrksmdede.pdf

Yderligere oplysninger: www.alleboern.dk/kommunerne.html?id=5369

Ti gode råd om anerkendende samarbejde

Når et hus skal bygges, foregår det i et tværfagligt samarbejde mellem forskellige faggrupper inden for håndværk, hvor uenigheder og diskussioner er hverdagskost. Prisen for dårligt samarbejde er et dyrt byggeri eller et dårligt hus.

Tværfagligt samarbejde om udsatte børn fungerer principielt på samme måde, men går

det dårligt, er det et menneskes liv og muligheder, der står på spil.

Erhvervspsykolog Solveig Hansen Gjerdning har arbejdet med anerkendende samarbejde i offentlige virksomheder og institutioner i ti år. Hun giver her gode råd om, hvad lærere og socialrådgivere skal være opmærksomme på, hvis samarbejdet skal lykkes.

→ → → → **1. Gør anerkendelse til en grundholdning!**

Anerkend og værdsæt den anden og læg især mærke til de styrker og ressourcer der er. Lad det være udgangspunktet for samarbejde med kolleger og andre.

2. Fremhæv gode erfaringer!

Hvis en bestemt indsats overfor et barn eller en måde at gøre tingene på er lykkedes, er det vigtigt at dvæle ved den og overveje, om metoden kan bruges igen.

3. Vær klokkeklar på forskelle!

Sæt dig i den andens sted! Det er naturligt, at der er forskelle, så det er vigtigt at få dem ridset op. Hvad kræver det for eksempel at lave en § 50-undersøgelse af en socialrådgiver? Eller hvad kræver det at få en urolig elev i 2. klasse til at sidde stille og løse regneopgaver sammen med 24 andre?

4. Respekter forskelle!

Lærere og socialrådgivere er uddannet til at se forskelligt på tingene. Opgaven i det anerkendende samarbejde er at opstille de forskellige perspektiver og spørge: Hvordan kan vi bedst muligt tage hensyn til de forskellige ønsker.

5. Forestil dig persongalleriet og dets muligheder!

Barnet er centrum, men betragt det felt, der skal arbejdes i. Hvem er forældrene? Andre børn? Og hvor er åbningerne? Hvad kan en bestemt konstellation af aktører være god til?

6. Vær ressourcearkæolog frem for problemsøger!

Et barn er mere end en diagnose. Et barn, der tidligere har været anbragt, er meget andet end et tidligere anbragt barn. Det er en anerkendelse af børns værdighed, at de ikke kun betragtes som ofre.

7. Stil succeskriterier op!

De fælles mål skal være realistiske. At få et uroligt barn til at blive roligt er måske at tage munden for fuld, mens flere situationer, hvor barnet fungerer godt, er det muliges kunst.

8. Ledelsen skal bakke anerkendende samarbejde op

Ledelsens opgave er at sikre tid og ressourcer til, at det tværfaglige team kan mødes.

9. En tovholder med særligt ansvar!

Tovholderen i det tværfaglige teamsamarbejde skal have blik for kompetencer og den gode kerne i teamet. Frem for at vælge én bestemt arbejdsmetode, bør man overveje, om der er flere veje at gå.

10. Anerkendende samarbejde erstatter ikke mangel på ressourcer!

Anerkendende samarbejde tager lige så lang tid som alt andet samarbejde, men kan give større kvalitet i opgaveløsningen. Arbejdspresede lærere og socialrådgivere er et dårligt udgangspunkt.

Klare spilleregler for tværfagligheden

”Afklaring af roller og plads til at undre sig højlydt” er de vigtigste råd til nye medlemmer af tværfaglige team. Rådet kommer fra lærer Bodil Egede – én af pionererne fra de første tværfaglige team.

Bodil Egede havde været lærer i 27 år, da hun som specialundervisningskoordinator blev medlem af et tværfagligt team. I teamet deltog også en sagsbehandler, en psykolog, en sundhedsplejerske og en pædagog. Teamet skulle prioritere kommunens forebyggelseskonto indenfor skoledistriktet, rådgive om indsatser overfor ’bekymringsbørn’ og yde supervision og konsultation. De endelige beslutninger om egentlige foranstaltninger blev truffet af socialforvaltningen.

Bodil Egede oplevede arbejdet som spændende og udviklende: ”Tidligere var der langt til sagsbehandlerne. Nu blev afstanden kort, så det var lettere at få afleveret sin bekymring. Kommunen bakkede op med kurser, og jeg blev bevidst om nogle af de processer, der er i et tværfagligt team. I det første kursusmateriale stod der blandt andet, at ’når alle er klar over deres enkeltfaglighed, undgår man, at flerfaglighed bliver til fællesfaglighed. Fællesfaglighed betyder, at alle udtaler sig om områder, der egentlig ikke indgår i deres faglige felt.’ Jeg synes, at det er centralt at kunne skelne mellem enkeltfaglighed og fællesfaglighed.”

Hvilke råd vil du give nye medlemmer af tværfaglige teams?

”Mine erfaringer fra samarbejdet med otte socialrådgivere og seks psykologer er, at det er vigtigt at afklare de roller, som hver især skal udfylde. Styrken ved det tværfaglige team er netop forskelligheden, så det skal være muligt at kunne undre sig højlydt over måden, man både er ens og forskellig på. En anden vigtig afklaring er, om teamet er rådgivende eller besluttende.

Teamet bliver også nødt til at tale åbent om, hvilken

vægt de forskellige fagpersoner skal indgå med. Jeg kan nævne et eksempel: Kan en socialrådgiver som myndigheds-person med budgetansvar bare sige, at nu har han hørt nok til at træffe en beslutning? I et tværfagligt samarbejde kan det tage tid at få synspunkterne til at mødes, så det er vigtigt at afklare ansvar og kompetence indenfor og udenfor teamets rammer. Et andet eksempel er, om en psykologisk test giver større sandhedsværdi, end de observationer en lærer har gjort gennem otte timers ugentligt samvær i flere år med en elev, der modtager specialundervisning? Hvad skal veje tungest, når der søges om sociale eller undervisningsmæssige ressourcer? Jeg har ikke det færdige svar, men jeg vil anbefale, at tværfaglige team tilstræber ligeværdighed i samarbejdet.

Og så skal teamet undgå at blive en diskussionsklub. Det kan en tovholder være med til at hindre”.

Underretning

Hvornår, af hvem og hvad med tavshedspligten?

Skolen skal først forsøge at hjælpe

Hvis et barn har behov for særlig støtte, skal lærere og pædagoger i første omgang søge at hjælpe i dialog med forældrene og barnet. Har barnet behov for hjælp fra de sociale myndigheder, kan forældrene opfordres til selv at kontakte dem. Underretning kommer først på tale, hvis skolen ikke på denne måde selv kan løse problemerne.

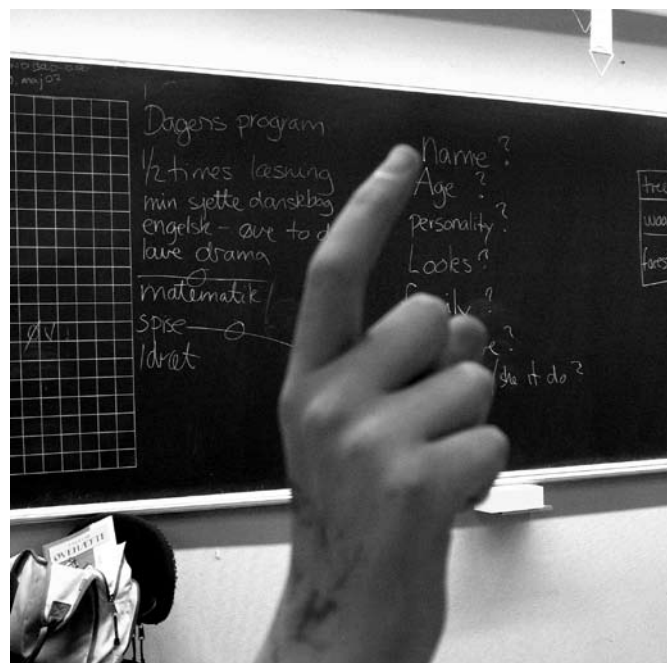
Lærere og pædagoger har et ansvar

Som lærer eller pædagog har du ifølge Serviceloven pligt til at underrette kommunen, hvis du skønner, at børn har behov for særlig støtte ud over, hvad skolen kan yde. Du bør altid underrette din leder om problemerne. På nogle skoler er det lederen, der foretager underretningen, men det fritager ikke dig fra ansvaret, hvis din leder ikke underretter. Undersøg hos din leder, om der er lokale regler for underretning.

Mange kommuner har særlige procedurer, som skal følges, hvis der er formodning eller viden om fysisk mishandling, seksuelle overgreb eller andre strafbare forhold overfor børn.

Typiske signaler

Bortset fra tilfælde med vold eller andre overgreb er der ikke faste grænser for, hvornår du skal underrette. Der er grund til at overveje en underretning, hvis barnet ikke udvikler sig alderssvarende, isolerer sig, er aggressiv, forsømmer, har misbrugsproblemer eller funktionsnedsettelse. Det er en god idé at rådføre sig med skolens leder om din vurdering.

Inddrag forældrene

Inden du underretter, bør du normalt drøfte det med forældrene. Det giver det bedste udgangspunkt for det videre samarbejde. De bør også have mulighed for at kommentere underretningen, og kommentarerne kan så vedlægges. Ved mistanke om vold eller andre overgreb kan der være særlige regler om information til forældrene.

I forhold til lærere og andre i skolen har sagsbehandleren tavshedspligt med personfølsomme oplysninger. →

De fleste forældre giver dog samtykke til, at der må udveksles oplysninger. Sagsbehandleren kan indhente udtalelser fra skolen til sin undersøgelse, selvom forældrene ikke giver samtykke.

Kvittering

Seks hverdage efter modtagelsen af underretningen skal de sociale myndigheder sende en kvittering. Den vil normalt oplyse navnet på sagsbehandleren, ellers vil det komme senere.

Ankestyrelsen

Hvis lærere og pædagoger ikke oplever, at en underretning medfører, at barnet får hjælp, kan de eventuelt kontakte Det Sociale Nævn eller Ankestyrelsen. De kan pålægge kommunen at undersøge sagen eller at yde støtte efter Serviceloven.

Læs mere om underretning, tavshedspligt og videregivelse af oplysninger på www.alleboern.dk/Pjecer og [materialer](#).

§ 50-undersøgelse

Hvorfor tager den så lang tid?

Allerførst

Hvorvidt der skal laves en § 50-undersøgelse vurderes ved at tale med forældrene, barnet, lærere, pædagoger og andre, der kender forholdene.

Samtykke

Kommunen skal undersøge et barns forhold, når det må antages, at barnet trænger til særlig støtte. Forældre og unge - der er fyldt 15 år - skal give samtykke til undersøgelsen. Er der ikke samtykke, kan undersøgelsen gennemføres ved at indhente oplysninger fra skole og daginstitution.

Orientering og inddragelse af familien er afgørende for at etablere et samarbejde og derved opnå samtykke til undersøgelsen. Der kan være behov for adskillige møder med såvel forældre som barn, og det kan tage tid at motivere dem til samarbejdet.

Krav til undersøgelsen

Serviceloven stiller detaljerede krav til, hvad undersøgelsen skal omfatte – se side 15. Det kræver tid for sagsbehandleren at indhente udtalelser eller undersøgelser fra for eksempel læge, psykolog eller psykiater.

Skolen bliver inddraget ved samtaler eller skriftlige udtalelser. Der bliver ført flere samtaler med forældre og barn, og der er mulighed for observation af familien. Desuden belyses eventuelle tidligere foranstaltninger. Det skal vurderes, om der skal foretages undersøgelse af andre børn i familien.

Fire måneder

Normalt skal undersøgelsen være afsluttet, før der kan iværksættes en foranstaltning. Den må vare fire måneder, men i særligt komplicerede sager kan den vare længere. I så fald skal kommunen efter de fire måneder udarbejde en foreløbig vurdering og snarest afslutte undersøgelsen. Kommunen skal altid vurdere, om der er akut behov for at gribe ind, selvom undersøgelsen ikke er afsluttet.

Der foretages en socialfaglig analyse ud fra informationerne. Sagsbehandleren skal forholde sig til alle seks temaer i § 50, stk. 2 og til familien og barnets ressourcer. Der skal udarbejdes en begrundet, skriftlig beslutning, om der skal iværksættes foranstaltninger og i så fald hvilke. Undersøgelsen skal også oplyse, hvordan forældre, barnet/den unge stiller sig.

Dét skal beskrives

Serviceovens § 50, stk. 2 kræver, at undersøgelsen skal anlægge en helhedsbetragtning, der skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket. Den *skal* omfatte barnets eller den unges:

1. udvikling og adfærd, (social, kognitiv, følelsesmæssig og motorisk udvikling, evne til at knytte relationer)
2. familieforhold (fødsel, opvækst, relationer til familiemedlemmer, forældres job, uddannelse og økonomi, forældres omsorgsevne, problemer med misbrug)
3. skoleforhold (faglig og social funktion, relationer)
4. sundhedsforhold (helbred, vækst, alderssvarende udvikling, allergi, overvægt)
5. fritidsforhold og venskaber (hvordan de kan anvendes som ressource)
6. andre relevante forhold

Danmarks Lærerforening og Dansk Socialrådgiverforening er gået sammen i projekt "Hånd om Alle Børn", der skal styrke samarbejdet om udsatte børn. Projektet løber i 2007 og 2008. Projektet støttes af Velfærdsministeriet

Udgivet af Danmarks Lærerforening og Dansk Socialrådgiverforening
 Redaktion: Birgitte Baktoft, Aksel Kramer, Henrik Egelund Nielsen og Søren R. Thuesen (journalist)

Marts 2008

Foto: Stig Nielsen

Layout: Camilla Jørgensen, trefold

Tryk: Datagraf

Anders Bondo Christensen

Henning Breinholt

Alle børn har ret til en tryk barndom

Af Anders Bondo Christensen, formand for Danmarks Lærerforening og Henning Breinholt, formand for Dansk Socialrådgiverforening

Lærere og socialrådgivere er nøglepersoner i arbejdet med at støtte socialt udsatte børn og deres familier. Der bør være en helt naturlig og uproblematisk samarbejdsrelation mellem professionelle faggrupper. Men i virkelighedens verden er det kompliceret. Manglende kendskab til de andres faglighed og muligheder giver grobund for mytedannelse.

I Danmarks Lærerforening kender alle historier om lærere, der i månedsvis efter en underretning til de sociale myndigheder, intet har hørt. Dagligt ser læreren på en elev, der viser tydelige tegn på mistrivsel. Læreren har ikke flere muligheder for at yde støtte og kan kun se magtesløst til.

Tilsvarende er der i Dansk Socialrådgiverforening historier om socialrådgivere, der modtager mangelfulde underretninger fra lærere. De kommer først, når problemerne for eleven er så store, at handlemulighederne er begrænsede, og det alene er de store indgreb overfor barn og familie, der er tilbage.

Manglende samarbejde giver både lærere og socialrådgivere dårlige muligheder for at arbejde professionelt, og det skader det psykiske arbejdsmiljø for vores medlemmer.

Men ikke mindst: Det skader de udsatte børn og er med til at fastholde dem som de svageste led i det danske samfund.

Den virkelighed kan vi ikke leve med! Derfor har Danmarks Lærerforening og Dansk Socialrådgiverforening etableret Hånd om Alle Børn. Det er et projekt, som har til formål at fremme samarbejdet mellem de to professioner, så der kan arbejdes åbent og målrettet på en tidlig indsats overfor udsatte børn. En indsats, hvor omdrejningspunktet er inddragelse af de ressourcer, der er i familierne og hos barnet.

Hånd om Alle Børn har samarbejdet med fem kommuner – Faxe, Fredericia, Herlev, Rebild og Århus – der på forskellig vis udvikler nye metoder til tværfagligt samarbejde. Metoder der sikrer, at læreres og socialrådgiveres samlede kræfter kan sættes ind, når et barns udvikling giver anledning til bekymring.

Hånd om Alle Børns projektkaravane, har i fem kommuner holdt temadage, hvor kommunens lærere, socialrådgivere og andre har kunnet se på egen praksis, drøfte barrierer og muligheder i samarbejdet. Fokus har været på at få gode eksempler frem.

Det er organisationernes mål, at Hånd om Alle Børn bliver en hjælp til vores medlemmer, så et professionelt tværfagligt samarbejde kan give udsatte børn en tryggere barndom, en god skolegang og et støttende socialt netværk.

